אלו טרפות פרק שלישי חולין נח.

דשיחלא קמא. כלע"ז פוסט"ל. לומן שהיו במעיה בשעה שנטרפה כולן אסורות דעובר ירך אמו הוא ועמה נטרפו: **מכאן ואילך.** היא והזכר גורמין להם שיבאו ודבר שאיסור והיתר גרמו לו שיגדל מותר: **ושוין.** ר' אליעזר ורבנן דפליגי בולד בהמה טרפה: **בדספנא מארעא.** היא מעצמה מתחממת בארץ ויולדת והרוגה חד גורם הוא: **גדלה.** משמע כל גידוליה באיסור: **אלא הא דתנן.** כיון דאמרת דהאי מודים בביצת טרפה בדספנא מארעא דחד גורם הוא קאמר מכלל דפלוגתייהו בזה וזה גורם וע"כ בשנטרפה ובבסוף עיברה פליגי דאיכא זה וזה גורם: **כמאי קא מיפלגי.** על כרחך בנטרפה ובבסוף עיברה: **לחודיעך כחו דרבי יהושע.** תירוצא הוא: **סבירא ליה כרב אחא בר יעקב.** דאמר לעיל (דף מ:) הלכה טרפה יולדת: **ומתני לה לדאמימר דדאמרינן.** הני ביעי דטרפה כו' דאיכא לפלוגי בין שיחלא קמא לשיחלא בתרא אפילו בטרפה ולאית: **רבינא לא סבר לה.** כוותיה ולא מצי למימר דשיחלא בתרא דהא לא טענה הלכך מוקי לה לדאמימר בספק טרפה והכי קאמר דשיחלא קמא משהינן לה אי הדרה וטענה לאו טרפה היא ושרו קמאי: **מפני שגדלה באיסור.** אלמא טענה: **כמאי קא מיפלגי.** על כרחך בעיברה ובבסוף נטרפה דאי בנטרפה בראשא מו לא טענה ובהא פליגי רבי אליעזר סבר [עובר] ירך אמו הוא והרי הוא כאחד מאיבריה: **ור' יהושע סבר כו'.** וכיון דהכי הוא אדמיפלגי כו': **ומודים.** ודאי בביצת [טרפה]: **בשיחלא קמא.** דכיון דאגידא ביה דמעורה בגידין כגופה דמיא: **והלכתא כוכר.** ספק טרפה דידיה אי שהי שעיס עבר מדם ודאי לא נטרף ושוב אין צריך לבודקו כגון אם ספק דרוסה או נפילה או שמא ניקב הקרום ממתת שראיניהו שלקתה: **כל בריה שאין לה עלם אינה מתקיימת י"ב חדש.** ונפקא מינה כדמפרש רב פפא: **קישות שהשליעה באויריה.** בעודה ממוכרת: **אסורה.** המולעת באכילה דכיון דמהלכת בתוך הקישות והקישות ממוכרת בקרקע שורש על הארץ קרינא ביה אבל המליעה בתלוש לאו שורש הוא עד דנפיק מינה ומהלך על גבי הקרקע כדמפרש בשלהי פרקין (דף סז:): שמע

מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר. אע"ג דבסוף כתובות (דף קיא:) פסקינן כר' יהודה בפרדות דמספקא ליה בפרק אותו ואת בנו (לקמן דף עט.) אי חוששין לזרע האב או לא היינו במילתא דשרי כל חד באפי נפשיה ולא שייך זה וזה גורם אבל הכא דחד אסור וחד שרי הוי ליה זה וזה גורם: **ושוין בביצת טרפה שהיא אסורה.** לא כמו שפירש הקונטרס דקאי אפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא קאי אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל דפליגי במתניתין במסכת עדיות (פ"ה מ"ו) דתנן התם ביצת נבלה שכמותה נמכרת בשוק ב"ש מתירין ובית הלל אוסרין ומודים בביצת טרפה שאסורה מפני שגידולה באיסור ואם תאמר דהשתא תשני בית הלל ביצת נבלה בבשר דאסרי אפילו כמותה נמכרת בשוק ובפרק קמא דביצה (דף י:) אמרינן השותא את המרגגולת ומלא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ואפילו רבי יעקב לא פליג אלא דקאמר אם היו מעורות בגידים אסורות אבל בשאינן מעורות מותר ומיירי בהלכות גדולות דגבי איסור נבלה דאוריתא החמירו אבל בשר עוף בחלב דרבנן הקילו ורבינו תם מיירי דביצת נבלה החמירו משום דנבלה הוי דבר האסור אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר דכל חד וחד באפי נפשיה שרי ולפירושו מתיישב מה שמפרש בערוך[1] דהא דאמר בריש פרק הדר עם הנכרי (עירובין דף סב:) דאפילו ביעתא בכותחא לא ליישרי אינים קמי רביה דהיינו כגון ששחט התרנגולת ומלא בה ביצים גמורות דאי בסתם ביצים אותן אין צריכין היתר דאין לך ע"ה שלא ידע שמותר בחלב ולפי מיירין הלכות גדולות קשיא מאי אפילו דקאמר אפילו ביעתא בכותחא אלו מי פשוט היתר זה כל כך טפי משאר מילי הא פלוגתא היא דלמאן דאמר בשר עוף בחלב דאורייתא אסירא מידי דהוה אביצת נבלה ויש לומר דלהכי קאמר אפילו שכל העולם היו מהגין בו היתר ובפרק קמא דביצה (דף י:) נמי פשיטא ליה לש"ס דשרי גבי הא דאמר רב ביצה עם ילידתה רוצה נגמרה דקאמר למאי אילימא דשרי לאוכלה בחלב הא כמעי אמה אסירא והתניא השותא התרנגולת כו' משמע דפשיטא ליה דלא הוה פליג רב ועוד י"ל דהיינו טעמא דאסרי ב"ה ביצת נבלה גזירה אטו ביצת

[1] עדיות פ"ה מ"ו אמורה לא. ע"ש, ב) [ל"ל דתניא], ג) בכורות ז. תמורה ל: [זבחים עד:], ד) [תמורה פ. ע"ז מט. פסחים סז.], ה) [נדרים ס. וש"נ], ו) [ל"ל דתניא], ח) [ניטין כב: מיר נא. כ"ק עמ': סנהדרין (עה.) פ: תמורה יז: יח. יט. כה. כה: לו: לא.], ט) [לקמן מז., י) [וקרא יח].
ב) [שם ז.], ל) [בערך כמתן].
מ) ועיין תוס' עירובין סב: ד"ה אפילו [ותוס' ביצה ו: ד"ה ביצים], נ) [ועיין היטב תוס' ניטין ט: ד"ה הא נגע], ס) [ל"ל רבא].
ע) [ל"ל דהיא].

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

גמ' רבי אליעזר סבר עובר ירך אמו. עיין רפ"ב דפרה:

מוסף רש"י

ולד טרפה. ואמרו חכמים הרי זה חם נולם (בכורות ז:). בה דהיתרא עדיף ליה. עוב לו להשמיענו כח דבר המתיר, שכוח קומך על שמיעתו ולאו ירא להתיר, אבל כח האוסרין אינה ראיה, שהכל יכולין להחמיר ואפילו בדבר המותר (ביצה ב:).

עין משפט נר מצוה

רלו א מיי' פ"ג מהלכי מאכלות אסורות הלכה (יט) [ז] סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן פו סעיף נ:
רלו ב מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה יב:
ג [מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הלכה יד סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קמב סעיף יא]:
ד [מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה יא סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן נז סעיף יח:
ה [מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה יג ופי"ב מהלכות שחיטה הלכה ז]:
רלח ו מיי' פי"ח מהלכות שחיטה הלכה ז סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן נז סעיף יח וסימן פו סעיף ט:

לעזי רש"י

פושטש"א. כמות הביצים בהטלה אחת.

שיטה מקובצת

א) דהא לא גזרינן הכא ביעי: ב) אלא הא דתניא ולד טרפה ברייתא היא והוה מצי: ג) לאחויי ברייתא לפי שר' יהושע הוזכר בה:

רבינו גרשום

הכא תנאי היא: הוי זה וזה גורם דתרגגול דהיתירא ותרנגולת (דספק) דטרפה: בדספנא מארעא. דליכא זה וזה גורם: א"כ גדלה גמרה מיבעי ליה. כלומר אי בשיחלא קמא שהיו הביצי' במעיה כשנטרפה זהו גמרה באיסור' ולא גדלה דגדלה משמע דלאחר כן שנטרפה גדלה באיסור: במאי קא מיפלגי כגון שנטרפה ולבסוף עיברה. כלומר השתא דסבירא לן דטרפה יולדת ומשכחת במאי קא מיפלגי ר' אליעזר ור' יהושע: כשנטרפ' ולבסוף עיברה. אי ולד מותר באכילה דזה וזה גורם מותר לר' אליעזר ולרבי יהושע אסור: איתיביה רב אשי לאמימר ושוין בביצת טרפה כו'. כלומר היאך אמרת דטרפה אינה יולדת והא הכא דטרפה טענה ביצים: הכא כמאי עסקינן בשיחלא קמא. כלומר שהיו במעיה קודם שנטרפה אבל לאחר שנטרפה לא טענה אלא הא דתנן ולד טריפה ר' אליעזר אמר לא יקרב כו'. כלומר השתא דאמרת דטרפה אינה יולדת ר' אליעזר ור' יהושע כמאי קא מפלגי כו': והלכתא כזכר עד י"ב חדש. כלומר ספק טרפה זכר כל שמתקיים י"ב חדש ודאי לא טריפה הוא: אמר רב פפא ש"מ מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה כו'. כלומר ש"מ מדרב הונא דאמר כל שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש הא דאמר שמואל קישות שהתליע במתובר אסורה משום שרץ השורץ על הארץ:

שיחלא קמא אסירא מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר איתיביה רב אשי לאמימר [1]ושוין בביצת טריפה שאסורה מפני שגדלה באיסור התם בדספנא מארעא ולישני ליה בשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מיבעי ליה אלא הא [2]דתנן [3]ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ור' יהושע אומר [4]יקרב במאי קא מיפלגי [5]בשנטרפה ולבסוף עיברה ר' אליעזר סבר [6]זה וזה גורם אסור ורבי יהושע סבר זה וזה גורם מותר אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דר' יהושע דאפילו לגבוה נמי שרי וליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר דאפילו להדיוט נמי אסור [7]כח דהיתרא עדיף ליה ומודים בביצת טרפה שאסורה בדספנא מארעא דחד גורם הוא רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר כדאמרן רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא אמר אמימר הני [8]ביעי דספק טרפה דשיחלא קמא משהינן להו אי הדרה וטענה שריין ואי לא אסירן איתיביה רב אשי לאמימר ומודים בביצת טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור אמר ליה התם בדשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מבעי ליה תני גמרה אלא הא [9]דתנן ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ר' יהושע אומר יקרב במאי קא מיפלגי כשעיברה ולבסוף נטרפה [10]רבי אליעזר סבר [11]עובר ירך אמו הוא ור' יהושע סבר [12]עובר לאו ירך אמו הוא אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי יהושע וליפלגו בהדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר כח דהיתירא עדיף ליה ומודים ודאי בביצת טריפה שאסורה בדשיחלא קמא מאי טעמא גופה היא והלכתא [13]בזכר כל שנים עשר חדש בנקבה כל שאינה יולדת אמר רב הונא כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש אמר רב פפא שמע מינה מדרב הונא הא [14]דאמר שמואל קישות שהתליע באביה אסורה הני

טרפה וביצת טרפה אסורה משום דגמרה באיסור ומיהו אין נראה תירוץ זה דהא לא גזרינן [1] ביעי דשיחלא בתרא אטו ביעי דשיחלא קמא ואטו ביעי דספנא מארעא [2]: **אלא** הא דתניא ולד טרפה [3] כו'. ברייתא היא והוי מצי לאתויי מתניתין דתמורה (דף ל:) כל האסורים לגבי המזבח ולדותיהן מותרין רבי אליעזר אומר ולד טרפה לא יקרב לגבי מזבח אלא ניחא ליה לאתויי ברייתא [4] שרבי יהושע הוזכר בה: **במאי** קא מיפלגי בנטרפה. לשון הגמרא משמע דאי לאו דאמימר לא הוה קשה במאי קא מיפלגי אלא יש לומר משום דאסר אמימר דשיחלא קמא לא מיתוקים ליה פלוגתייהו בעובר ירך אמו ובעיברה ובבסוף נטרפה דאם כן קשה ליה אמימר כרבי אליעזר דשמותי הוא ולאידך ליפנא דלקמן יש לפרש משום דקסבר טרפה אינה יולדת קא קשה ליה במאי קא מיפלגי דלא מיתוקמא פלוגתייהו בזה וזה גורם אסור ואם תאמר ואמאי לא ניחא ליה לרב אשי דאתא לאוקומי פלוגתייהו בזה וזה גורם הא שמעינן ליה לרבי אליעזר בהדיא בפרק כל שעה (פסחים דף מ.) דאסר דקתני וכן היה רבי אליעזר שנתורה ויש לומר דשמא לא שמיע ליה לרב אשי ההיא ברייתא: **ורבי** אליעזר סבר זה וזה גורם אסור. כמו שהגירסא כאן כך יש לה להיות בפרק כל האסורין (תמורה דף לא.) ויש ספרים דגרסי התם למאן דאמר טרפה יולדת פליגי בנטרפה ובבסוף עיברה דרבי אליעזר סובר עובר ירך אמו הוא וליתא: **אי** הבי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט. לשון אי הכי קשה דבכל ענין יכול להקשות כן ולריך למלוא טעם למה היה מתיישב הא דמיפלגי לגבוה אי הוה מפרש פלוגתייהו בעובר ירך אמו הוא יותר מהשתא דמוקי לה בזה וזה גורם ולאידך ליפנא מיפכא[5]: **והלכתא** בזכר כל שנים עשר חדש. למאי דמסקינן השתא הלכתא דטרפה אינה יולדת לא מיתוקמא פלוגתייהו דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא בעובר ירך אמו ורבי יהושע סובר לאו ירך אמו הוא וגבי ביצה מודה כיון דאגידא בגופה דאמיא ותימה דבריש שור שנגח את הפרה (כ"ק דף מז.) משמע דיפה דאמר [6]רבה פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא שהזיקה אינו גובה מביצתה מאי טעמא היא ומשמע דאפילו ליתא לפרה גובה הכל מולדה ואמאי הא אפילו אי מייע הולד בנגיחה [7]דאי וולדה נגחו לא היה יכול לגבות מן הולד כל הנזק היכא דליתא לפרה כיון דלאו ירך אמו הוא וגבי תרנגולת אמאי אינו גובה מביצתה ויש לומר דהתם מיירי בביצים גמורות דלא אגידי בגופה וגבי מזיק אמר ליה דאיתי ראיה דהיא שעתא הוא אגידא בגופה ושקול וגבי טרפה אסור ולענין ולד היינו טעמא אף על גב דבעלמא עובר ירך אמו הוא לענין טרפות שאני דאלוי בחיות בהמה ולעובר יש לו חיות בפני עצמו ובנבלת קמא (דף מז. ד"ה מאי) האדכתי בו: הני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com